

محمد قزلباش، کارشناس صنعت پتروشیمی در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کرد

اوراق مرباحه ارزی راه نجات طرح‌های نیمه تمام پتروشیمی

صنعت پتروشیمی، ابرقهرمان صادرات غیرنفتی ایران، سال‌هاست که به دلیل تحریم‌ها و محدودیت‌های مالی، با انبوهی از طرح‌های نیمه تمام و خوابیده دست و پنجه نرم می‌کند. حالا اما یک راهکار مالی نوین به میدان آمده تا شاید طلسم تأمین منابع ارزی را بشکند: «اوراق مرباحه ارزی». ابزاری که به گفته مسئولان، می‌تواند تا ۲۰۰ میلیون یورو برای هر پروژه، سرمایه جذب کند و آب رفته را به جوی بازگرداند. اما این ابزار تازه با چه مکانیسمی کار می‌کند؟ چالش اصلی آن کجاست؟ و آیا می‌تواند به پیشران اصلی صنعت پتروشیمی تبدیل شود؟ **محمد قزلباش** مدیر توسعه و مطالعات اقتصادی مرکز مبادله ارز و طلای ایران در حوزه صنعت پتروشیمی به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهد.

مجموع تأمین مالی این طرح‌ها، ۶۶۰ میلیون یورو بوده است. بنابراین با توجه به نوپا بودن اوراق مرباحه ارزی به عنوان یک ابزار تأمین مالی، به نظر می‌رسد در این مدت ۲ ساله، عملکرد قابل قبولی داشته است. با این حال، ناهماهنگی در بخشی از مقررات مرتبط با فرآیندهای تجاری کشور موجب ایجاد برخی موانع در استفاده از این ابزار بود که تا حد زیادی مرتفع شده است. علاوه بر این، تغییرات سریع مدیران در سطح شرکت‌های بزرگ صنعتی کشور نیز از جمله مواردی است که بیشترین آسیب را به روند استفاده یک شرکت از ابزارهای توسعه‌ای وارد می‌کند. در روند توسعه ابزارهای تأمین مالی ارزی، دسترسی به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی می‌تواند امکان تأمین مالی با نرخ‌های پایین‌تر را برای ناشران فراهم آورد که این امکان در حال حاضر برای صنایع ایران وجود ندارد که این مورد نیز از عوامل اثرگذار بر روند توسعه اوراق ارزی بوده است.

یکی از اهداف اوراق مرباحه ارزی، می‌تواند جذب سرمایه‌گذاران منطقه‌ای و بین‌المللی باشد. با توجه به شرایط تحریم و ریسک‌های موجود، چه مکانیسم‌ها و تضمین‌های خاصی را می‌توان برای افزایش جذابیت این اوراق برای سرمایه‌گذاران خارجی پیشنهاد داد؟ آیا مدل‌هایی مانند «ضمانت صادراتی» توسط نهادهای بین‌المللی یا «پوشش ریسک» (Hedging) قابل اجرا هستند؟

ریسک‌های بالا، خود را در افزایش نرخ ابزارهای مالی نشان می‌دهند. در شرایط فعلی که تحریم‌های اقتصادی سبب افزایش ریسک برای سرمایه‌گذاران خارجی شده است، یک سرمایه‌گذار خارجی در صورت تمایل به سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران، نرخ سود مورد انتظار بالاتری را درخواست خواهد کرد که ممکن است پرداخت نرخ سود درخواستی سرمایه‌گذار خارجی برای ناشر نامطلوب باشد. در این شرایط، یکی از مهم‌ترین سازوکارهای جایگزین در جهت کاهش ریسک‌ها برای سرمایه‌گذاران خارجی؛ تدوین قوانین و مقررات شفاف و حمایت‌کننده از حقوق سرمایه‌گذاران

■ چرا تأمین مالی از مسیر اوراق بدهی به درد پتروشیمی‌ها می‌خورد؟ چرا صنعت پتروشیمی انتخاب مناسبی برای توسعه صنعتی کشور محسوب می‌شود؟

صنعت پتروشیمی بزرگترین صنعت صادرات محور و ارزآور کشور بوده که دارای طرح‌های توسعه متعدد با قابلیت‌های سودآوری و ارزآوری مناسب است که این طرح‌های توسعه‌ای برای تأمین مالی نیاز به منابع ارزی دارند. در شرایط فعلی که اقتصاد ایران با محدودیت‌های جدی در دسترسی به منابع مالی بین‌المللی به علت تحریم‌های اقتصادی ظالمانه مواجه است، طراحی اوراق بدهی ارزی که گام اول آن با معرفی اوراق مرباحه ارزی آغاز شده، زمینه دسترسی به منابع ارزی مورد نیاز برای انجام پروژه‌های صنعت پتروشیمی را فراهم می‌آورد. این ابزار، امکان تأمین مالی پروژه‌های این صنعت تا سقف ۲۰۰ میلیون یورو و در سرسیدهای ۲ تا ۴ سال را فراهم می‌کند. شرکت‌های صنعت پتروشیمی می‌توانند با استفاده از این ابزار، روند اتمام پروژه‌های نیمه تمام خود را تسریع بخشند، همچنین سررسید مناسب بلندمدت این اوراق در سرسیدهای ۴ ساله امکان استفاده از این منابع در طرح‌های ایجاد صنعت پتروشیمی را نیز موجب می‌شود.

■ از دیدگاه شما مهم‌ترین چالش‌ها و موانع عملیاتی در توسعه استفاده از اوراق مرباحه ارزی برای تأمین مالی پروژه‌های پتروشیمی چیست؟ آیا این چالش‌ها بیشتر ناشی از مسائل داخلی (مانند قوانین دست و پاگیر یا نبود نهادهای متولی قدرتمند) است یا عوامل خارجی (مانند تحریم‌ها و عدم دسترسی به بازارهای بین‌المللی)؟

اولین اوراق مرباحه ارزی در آذرماه سال ۱۴۰۲ منتشر شده است. تاکنون ۶ شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس، پتروشیمی سروش مهستان عسلویه، پتروشیمی نگین مهستان کنگان، فولاد مبارکه اصفهان، پتروشیمی نخل آسماری و پتروشیمی بندرامام طی هفت مرحله انتشار اوراق، از این ابزار برای تأمین مالی طرح‌های خود استفاده کرده‌اند که

عکس:
علی محمدی /
ایران